

Miljödepartementet
103 33 STOCKHOLM

En rättssäker vindkraftsprövning (SOU 2021:53)

Lantbrukarnas riksförbund (LRF), har fått rubricerad utredning på remiss och vill framföra följande.

Remissen

Utredningen föreslår att kommunerna fortsatt kommer att ha en rätt att säga nej till vindkraft. Utredningen föreslår en särskild lag för lokaliseringsbesked för tillståndspliktig vindkraft där den möjligheten regleras.

Till skillnad från idag föreslås att kommunen ger besked tidigt i processen. Omfattningen av kommunens beslut begränsas till att enbart avse mark- och vattenanvändningen. Kommunen måste motivera sitt beslut att tillstyrka eller avstyrka en etablering. Kommunens beslut ska gälla i fem år och ska som huvudregel vara positivt om den anläggning som planeras är förenlig med kommunens översiktsplan. Ett beslut föreslås kunna överklagas av den det angår och gått emot, samt av miljöorganisationer. Efter överklagande sker en laglighetsprövning (likt den som görs av detaljplaner som överklagas). Negativa beslut föreslås kunna överklagas direkt, medan positiva beslut får överklagas tillsammans med tillståndsbeslutet.

Det görs en tydligare skillnad mellan kommunala bedömningar och tillståndsmyndighetens prövning. Kommunen avgör var i kommunen det är lämpligt med vindkraft.

Ett positivt besked från kommunen är en förutsättning för att kunna lämna in en ansökan om tillstånd. Tillståndsmyndighetens prövar sedan om verken kan ges tillstånd med hänsyn till exempelvis naturmiljöintressen.

Utredningen bedömer att ekonomisk kompensation skulle underlätta en fortsatt vindkraftsutbyggnad och att en sådan kompensation bör gå till de kommuner och lokalsamhällen som påverkas av etableringar. Detta eftersom vindkraften har och fortfarande står inför en stor utbyggnad och att påverkan från verksamheten är av ett sådant slag att ekonomisk kompensation framstår som lämplig. Utredningen skriver att utformningen av ett ersättningssystem inte ryms inom ramen för utredningen, som dock anser att ett ersättningssystem bör införas oavsett vilka förändringar som görs avseende den kommunala tillstyrkan, eftersom frågan om lokal (och på sikt nationell) opinion och rättviseaspekterna utgör tillräckligt starka skäl för det.

LRFs synpunkter

LRF har i olika sammanhang pekat på de rättssäkerhetsbrister som sammanhänger med kravet på kommunal tillstyrkan för just vindkraft. Utformningen av bestämmelsen har gett utrymme för kommunerna att tillämpa regelverket som ett veto, med möjlighet till förhandlingar med ekonomiska krav som villkor för en etablering. Kommunerna har inte behövt motivera sitt beslut och det har inte gått att överklaga.

Vetot har inneburit en oförutsebarhet för alla parter, både för de grannar och andra berörda som kan ha synpunkter på etableringen och för projektören. Vad som avgjort om kommunen sagt ja eller nej har i många fall varit oklart, även om någon form av motivering av besluten förefaller vara vanligt förekommande. Den studie av översiktsplanens betydelse för kommunens tillstyrkan som utredningen låtit göra förstärker bilden av oförutsebarhet då den konstaterar att översiktsplanen inte haft någon större betydelse för kommunens beslut.

Generellt kan sägas om vindkraftsetableringar att projektörens ansvar är stort och att öppenhet och dialog med bygd och grannar är avgörande för ett lyckat projekt. Det är också rimligt, och önskvärt, att en kommun har en viktig roll när ny vindkraft byggs. De regler som ska gälla måste dock uppfylla grundläggande krav och principer om saklighet och objektivitet som är centrala vid tillståndsprövningar och all annan myndighetsutövning.

Dnr 2021/8895

2021-11-05

LRF tillstyrker förslagen då de kan förväntas dämpa de rättssäkerhetsbrister som nuvarande regler är förenade med samt förtydligar vilka aspekter det är kommunen ska pröva när den ger sitt besked.

LRF instämmer i utredningens bedömning att frågan om överenskommelser om ekonomisk ersättning till kommun och lokalsamhälle vid vindkraftsetablering bör utredas.

För Lantbrukarnas Riksförbund

Hilda Runsten
Enhetschef Energi och Miljö

Åsa Hill
Jurist